

HR метрики як основа ефективного управління персоналом: Огляд платформ і методів аналізу

Щебетун І.С.¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.01.2025	Право	340.12: 342.727

DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.14869408>

Анотація. Стаття присвячена аналізу змісту права на доступ до інформації щодо діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування та його реалізації. Метою є аналіз юридичних аспектів реалізації досліджуваного права та його захисту.

Побудова демократичної правової держави можлива лише за наявності ефективної системи інформаційної взаємодії між державою, суспільством та людиною. Поки прозорість влади та механізми реалізації відкритості інформації про діяльність органів влади не стануть реальністю, боротьба з корупцією та бюрократизмом залишиться лише декларативними нормами. У зв'язку з цим практичну значимість має дослідження різних аспектів реалізації та захисту права громадян на доступ до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування через аналіз правових засад, а також практики використання цього права громадянами та його забезпечення органами влади.

Хоча законодавство, яке регулює інформаційну сферу, активно розвивається, проте воно містить певні вади, зокрема, належним чином не визначено правові засоби та механізми доступу зацікавлених осіб до інформації про діяльність органів влади, а також відсутнє нормативно закріплене визначення поняття «інформація про діяльність органів влади», що негативно відбивається на правозастосовній практиці. Від належного розуміння та застосування цього поняття напряду залежить якість гарантування та реалізації права на доступ до інформації.

Автором запропоновано під терміном «інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування» розуміти інформацію, яка отримана/створена відповідними органами самостійно, а також підвідомчими ним організаціями відповідно до повноважень, визначених чинним законодавством, та ухвалити окремий закон про забезпечення доступу до інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яким чітко визначити механізм реалізації цього права.

Ключові слова: права людини, інформація, право на інформацію, право на доступ до інформації, інформаційна діяльність, публічна інформація, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, обмеження прав і свобод, гарантії здійснення та обмеження права на інформацію, воєнний стан, правовий режим, реалізація права на інформацію.

¹ к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного університету імені Василя Стуса, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9749-7559>

The right to access information about the activities of state authorities and local self-government

Annotation. The article is devoted to the analysis of the content of the right to access to information regarding the activities of state authorities and local self-government and its implementation. The goal is to analyze the legal aspects of the implementation of the researched right and its protection.

Building a democratic legal state is possible only if there is an effective system of information interaction between the state, society and people. Until the transparency of the government and the mechanisms for implementing the openness of information about the activities of the authorities do not become a reality, the fight against corruption and bureaucracy will remain only declarative norms. In this regard, the study of various aspects of the implementation and protection of the right of citizens to access information about the activities of state authorities and local self-government through the analysis of legal bases, as well as the practice of using this right by citizens and its enforcement by authorities, is of practical significance.

Although the legislation regulating the information sphere is actively developing, it contains certain flaws, in particular, the legal means and mechanisms for access of interested persons to information about the activities of government bodies are not properly defined, as well as there is no legally established definition of the concept of "information about the activities of government bodies", which has a negative impact on law enforcement practice. The quality of guaranteeing and implementing the right to access to information directly depends on the proper understanding and application of this concept.

The author suggested that the term "information about the activities of state authorities and local self-government bodies" should be understood as information received/created by the relevant bodies independently, as well as by the organizations under his authority in accordance with the powers defined by the current legislation, and adopt a separate law on providing access to information about the activities of state authorities and local self-government bodies, which will clearly define the mechanism for implementing this right.

Keywords: human rights, information, right to information, right to access information, information activity, public information, state authorities, local self-government bodies, restrictions on rights and freedoms, guarantees of exercising and restricting the right to information, martial law, legal regime, implementation of the right to information.

Вступ

Постановка проблеми. Право на інформацію є одним із фундаментальних прав у будь-якій правовій демократичній державі. Питання взаємовідносин між державою і громадянином проявляється у можливості отримання інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування спрямовано як на забезпечення особистих інтересів особи, пов'язаних із можливістю реалізувати нею свої права та свободи, так і на її участь у справах суспільства та держави. Саме інформація про діяльність органів влади викликає особливий інтерес, оскільки вона є найбільш затребуваною та соціально значущою, що зумовлено специфікою функцій (нормотворчих, управлінських та контрольних), покладених на органи державної влади та місцевого самоврядування. Реалізація функцій вищезазначеними органами пов'язана з обробкою значного обсягу інформації, на основі якої готуються, приймаються та реалізуються рішення органів влади.

У демократичній державі якість рішень органів державної влади та місцевого самоврядування має забезпечуватися низкою заходів, чільне місце серед яких займає система громадського контролю за діяльністю держави.

Здійснення громадського контролю за діяльністю органів влади, громадських, політичних та інших організацій, у сфері екології, економіки та в інших сферах суспільного інтересу надає можливість доступу фізичним та юридичним особам до інформації про діяльність цих органів влади.

Прозорість та відкритість діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування знижує можливість зловживань з їхнього боку, що підвищує рівень захисту прав і свобод людини та громадянина, пояснює підвищений інтерес до дослідження права на доступ до інформації.

Незважаючи на активний розвиток законодавства, що регулює інформаційну сферу, нині у чинному законодавстві нашої держави належним чином не визначено правові засоби та механізми доступу зацікавлених осіб до інформації про діяльність органів влади. Більш того, досі відсутнє нормативно закріплене визначення поняття «інформація про діяльність органів влади», що негативно відбивається на правозастосовній практиці, оскільки зацікавлені особи мають труднощі при реалізації та захисті свого права на доступ до інформації про діяльність органів влади, також певні проблеми у зв'язку з цим виникають й у діяльності правозастосовних органів.

Всі ці фактори в сукупності зумовили виникнення наукового інтересу до проблеми доступу до інформації про діяльність органів влади як надзвичайно актуального та практично значущого.

Стан розвитку права на доступ до інформації щодо діяльності органів влади, ступінь його реалізації і гарантій забезпечення, створення реальних можливостей для реалізації кожним зазначеного права, досягнення ефективного порозуміння між особою та представниками держави в цьому аспекті сприятиме позитивним змінам у всіх сферах суспільного життя та обумовлює потребу в активізації досліджень зазначеної проблематики, особливо, в умовах дії правового режиму воєнного стану, в якому зараз перебуває наша держава.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дослідження права на інформацію в системі основоположних прав і свобод людини і громадянина ґрунтовно опрацьовано в роботах таких учених як І. Арістов, В. Брижко, В. Горобцов, А. Іщенко, Р. Калюжний, С. Кечек'ян, Б. Кормич, Т. Костецька, А. Лельошкін, В. Ліпкан, А. Марущак, Н. Міцкевич, М. Муратов, В. Орленко, К. Полетило, Т. Проценко, В. Політанський, В. Петров, П. Рабінович, М. Розенталь, В. Сergyгін, Ю. Шемшученко та ін. Проте, незважаючи на теоретичне та практичне значення робіт вищевказаних дослідників, право на доступ до інформації стосовно діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування потребує подальшого дослідження.

Метою статті є аналіз юридичних аспектів реалізації та захисту права на доступ до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування.

Результати

Найбільший інтерес для правознавців викликають особливості правового регулювання інформації, що має соціальну значущість, до якої можна віднести інформацію про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація), правову інформацію, інформацію про надзвичайні події, які загрожують безпеці людей, інформацію про особу (персональні дані), інформацію про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, причому остання займає особливе місце з огляду на її роль та інтерес як у суспільстві, так і за рівнем правового регулювання.

Одним із основних завдань держави є створення умов для якісного та ефективного інформаційного забезпечення громадян, органів державної влади та місцевого самоврядування, організацій та громадських об'єднань на основі державних інформаційних ресурсів.

Без забезпечення державою способів доступу до інформації право на інформацію та право на доступ до неї не може бути реалізовано повною мірою, тобто без активної участі органів влади неможливо реалізувати бажання особи в отриманні інформації про діяльність зазначених суб'єктів.

Нормативно-правове регулювання сфери доступу до публічної інформації складне і розгалужене.

Основними міжнародними документами, які у тому числі стосуються права на доступ до інформації, є: Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція), Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів (Конвенція Тромсе); Конвенція про захист осіб щодо автоматизованої обробки персональних даних. Окрім цього, важливо взяти до уваги міжнародні стандарти, викладені у джерелах так званого «м'якого права», які мають не нормативний, а рекомендаційний характер: Глобальні принципи з національної безпеки та права на інформацію (так звані Цванські принципи) та Міжнародна хартія відкритих даних.

Окрім Конституції України, основними законами, що регламентують сферу доступу до інформації, є закони: «Про інформацію», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про медіа», «Про запобігання корупції», «Про авторське право і суміжні права», «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналістів», «Про захист персональних даних», «Про державну таємницю», Цивільний кодекс України.

Варто також згадати закони і підзаконні акти, що доповнюють перелічені вище акти та не встановлюють окремих порядків доступу до інформації: Закони України - «Про відкритість використання публічних коштів», «Про офіційну статистику», «Про публічні електронні реєстри», «Про електронні комунікації»; Постанови Уряду - Постанова КМУ від 21 жовтня 2015 р. № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних»; Постанова КМУ від 30 листопада 2016 р. № 867 «Деякі питання оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних зі змінами і доповненнями».

Слід також вказати закони, які визначають спеціальні порядки доступу до специфічних видів інформації: Кримінально-процесуальний кодекс України (щодо доступу до інформації в рамках кримінального провадження); Земельний кодекс України (щодо доступу до інформації про земельні ділянки з Державного земельного кадастру); інші процесуальні кодекси України (щодо доступу до матеріалів справ); Закони України - «Про захист персональних даних» (щодо доступу до персональних даних особи, які не стосуються здійснення нею владних, управлінських функцій); «Про доступ до судових рішень» (щодо доступу до судових рішень); «Про безоплатну правничу допомогу» (щодо консультаційної, правової інформації); «Про адміністративні послуги» (щодо інформації про адміністративні послуги); «Про адміністративну процедуру» (щодо інформації, пов'язаної з прийняттям і виконанням адміністративного акту стосовно особи); «Про Національний архівний фонд та архівні установи» (щодо доступу до документів, переданих до архіву); «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років» (щодо доступу до архівних документів, які стосуються репресій); «Про банки та банківську діяльність» (щодо доступу до банківської таємниці); «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (щодо доступу до адвокатської таємниці) та інші.

Важливе значення має також Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо

офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 р. № 2-рп/2012.

З часом до Закону України «Про доступ до публічної інформації» та інших законів, які регулюють сферу доступу до інформації, було внесено чимало змін. Змін зазнала й практика застосування правових норм і положень, що зумовило розвиток позицій судів України та зміну окремих підходів до праворозуміння і знайшло відображення у відповідних рішеннях та інших джерелах Верховного Суду - Постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України № 10 від 29 вересня 2016 р. «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації»; огляді судової практики Верховного Суду України у спорах щодо забезпечення права особи на доступ до публічної інформації, 2020 р.; постановах Великої Палати Верховного Суду - № 9901/391/20 30.09.2021 р. (щодо визначення та застосування поняття «публічна інформація»); № 9901/510/18 від 24.01.2019 р. (відмова у задоволенні запиту на інформацію повинна бути мотивованою, тобто у відмові розпорядник інформації зобов'язаний обґрунтувати наявність підстав обмеження у доступі, встановлені шляхом застосування трискладового тесту); № 9901/105/20 від 10.12.2020 р. (адміністративні труднощі, які склалися у внутрішньо організаційній діяльності ВРП, що не дозволяли провести «узагальнення чи аналітичну обробку даних», не повинні перешкоджати у наданні доступу до публічної інформації); № 9901/170/20 № 08.08.2021 р. (вмотивованість відмови в доступі шляхом віднесення до службової, перелік службової інформації); № 9901/454/21 від 27.04.2023 р. (законність встановлення та стягнення відшкодування за сканування публічної інформації); № 824/72/16-а від 04.04.2018 р. (щодо обов'язку збирати інформацію з різних документів); № 380/ 15492/21 від 16.03.2023 р. (доступ до інформації у формі відкритих даних, застосування положень Конвенції Тромсе, дотримання розпорядником інформації принципів добросовісності і розсудливості); № 815/623/16 від 17.10.2018 р. (доступ до інформації про перелік працівників, які отримують заробітну плату за рахунок бюджетних коштів із зазначенням їхніх прізвища, імені та по батькові, займаної посади, назву структурного підрозділу) [1].

Специфіка інформації «про діяльність органів державних влади та органів місцевого самоврядування» полягає в тому, що, по-перше, органи державної влади та місцевого самоврядування мають найбільший обсяг соціально значущої інформації, що охоплює й інші категорії інформації та викликає підвищений суспільний інтерес; по-друге, інформаційні ресурси органів влади є затребуваними в суспільстві.

Фізичні особи та організації мають право здійснювати пошук та отримання будь-якої інформації в будь-яких формах та з будь-яких джерел за умови дотримання вимог, встановлених законодавством: «Кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів» (ч. 1 ст. 5) [2].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації»: «публічна інформація – це відображена й задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка перебуває у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом» [3].

Згідно постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29 вересня 2016 року «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» публічною інформацією є відображена або задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях: « - уся інформація, що перебуває у володінні суб'єктів владних повноважень, тобто органів державної влади,

інших державних органів, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання інформація щодо використання бюджетних коштів юридичними особами, що фінансуються з державного, місцевих бюджетів;

- інформація, пов'язана з виконанням особами делегованих повноважень суб'єктів владних повноважень згідно із законом чи договором, включаючи надання освітніх, оздоровчих, соціальних або інших державних послуг;
- інформація щодо умов постачання товарів, послуг та цін на них, якщо йдеться про суб'єктів господарювання, які займають домінуюче становище на ринку або наділені спеціальними чи виключними правами, або є природними монополіями;
- інформація про стан довкілля; якість харчових продуктів і предметів побуту; аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, що сталися або можуть статися і загрожують здоров'ю та безпеці громадян;
- інша інформація, що становить суспільний інтерес (суспільно необхідна інформація)» [4]. Отже, ознаками публічної інформації є: 1) інформація вже створена та перебуває на будь-якому носії (паперовому, цифровому та ін.); 2) інформацію створюють або отримують суб'єкти владних повноважень від інших розпорядників; 3) інформація може перебувати у володінні інших розпорядників, крім суб'єктів владних повноважень.

Розпорядниками інформації згідно Закону України «Про доступ до публічної інформації» є: «1) суб'єкти владних повноважень - органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, органи влади Автономної Республіки Крим, інші суб'єкти, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання», тобто це органи законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, зокрема центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом (Державний комітет телебачення та радіомовлення); центральні органи виконавчої влади (Пенсійний фонд України, Фонд державного майна України); інші державні органи (Президент України, Національний банк України, Служба безпеки України, Центральна виборча комісія, Рахункова палата та ін.); органи місцевого самоврядування (органи влади АРК, сільські, селищні, міські ради та їх об'єднання;

2) «юридичні особи, що фінансуються з державного, місцевих бюджетів, бюджету Автономної Республіки Крим, - стосовно інформації щодо використання бюджетних коштів», тобто юридичні особи комунальної та державної власності (навчальні заклади, суб'єкти господарювання, бібліотеки, музеї, лікарні та ін.); юридичні особи приватного права, які отримують кошти місцевого чи державного бюджету;

3) «особи, якщо вони виконують делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень згідно із законом чи договором, включаючи надання освітніх, оздоровчих, соціальних або інших державних послуг, - стосовно інформації, пов'язаної з виконанням їхніх обов'язків» (ч. 1 ст.13), а саме підприємства, установи та організації, які отримали делеговані повноваження на виконання певних функцій держави, наприклад, щодо надання адміністративних, освітніх, оздоровчих, соціальних чи інших державних послуг (виготовлення закордонного паспорта, сертифікації продуктів і послуг та ін.), управління конфіскованим в установленому законом порядку майном та ін. [3].

Доступ до публічної інформації забезпечується встановленням кола обов'язків для розпорядників інформації, визначених статтями 3 та 14 вищевказаного Закону і вимагає систематичного та оперативного оприлюднення інформації в офіційних друкованих виданнях, створення публікацій на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет, наповнення єдиного державного веб-порталу відкритих даних, розміщення відомостей на інформаційних стендах, розгляд звернень осіб з відповідним запитом до розпорядника інформації та інше.

Разом із тим, цей перелік не є виключним, а обов'язки закріплено й в інших статтях Закону, а саме: статті 10-1 (обов'язок розпорядників надавати на запит і публікувати інформацію у формі відкритих даних); статті 18 (забезпечення систематичного ведення обліку всіх документів і надання відкритого доступу до системи обліку публічної інформації); частині 6 статті 19 (створення відповідних форм запитів на інформацію, які можна отримати в розпорядника інформації та на офіційному веб-сайті відповідного розпорядника); частині 7 статті 19 (обов'язок допомогти оформити письмовий запит, у разі якщо особа не може його подати самостійно з поважних причин (інвалідність, обмежені фізичні можливості та ін.); частині 3 статті 22 (обов'язок направити запит належному розпоряднику з одночасним повідомленням про це запитувача у разі, якщо такий розпорядник інформації не володіє запитуваною інформацією, але йому за статусом або характером діяльності відомо або має бути відомо, хто нею володіє).

У 2021 році була затверджена Стратегія інформаційної безпеки, яку по праву можна вважати національною концепцією, що визначає інформаційну політику держави на найближчу перспективу та встановлює основні напрямки розвитку інформаційних відносин між державою, суспільством та людиною. Стратегія інформаційної безпеки розглядає дотримання конституційного права людини та громадянина у галузі отримання інформації та користування нею на перше місце серед національних інтересів держави в інформаційній сфері та: «визначає актуальні виклики та загрози національній безпеці України в інформаційній сфері, стратегічні цілі та завдання, спрямовані на протидію таким загрозам, захист прав осіб на інформацію та захист персональних даних», метою якої є: «посилення спроможностей щодо забезпечення інформаційної безпеки держави, її інформаційного простору, підтримки інформаційними засобами та заходами соціальної та політичної стабільності, оборони держави, захисту державного суверенітету, територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу, забезпечення прав та свобод кожного громадянина» [5].

У зв'язку з впровадженням в Україні правового режиму воєнного стану, варто звернути увагу на певні обмеження в реалізації права людини на доступ до інформації, у тому числі й стосовно діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» не передбачає прямої можливості встановлювати будь-які заборони чи обмеження щодо розгляду запитів на інформацію, однак, ним визначено: «У період дії воєнного стану на акти органів місцевого самоврядування, військово-цивільних адміністрацій та військових адміністрацій, а також їх посадових осіб не поширюються вимоги пункту 3 частини першої (у частині оприлюднення проектів актів), частини 4 статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»» (ч.10 ст.9) [6].

Доступ фізичних та юридичних осіб до державних інформаційних ресурсів є основою здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських, політичних та інших організацій, а також стану економіки, екології та інших сфер суспільного життя. У зв'язку з цим вдається доречним звернутись до аналізу зарубіжної практики з досліджуваної проблеми. Так, з погляду перспективи впровадження в Україні додаткової (позасудової) форми захисту права доступу до інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування може бути ефективним впровадження інституту Уповноваженого з інформації та Трибуналу з інформації, який існує у Великій Британії. Доволі цікавою є практика, закріплена законодавством Швеції, щодо права будь-якої особи один раз протягом календарного року вимагати відомості, яка інформація про неї знаходиться у розпорядженні урядових відомств. Вважаємо, що встановлення таких

інститутів та правил в нашій державі могло б створити більш ефективні умови для ефективної реалізації права на доступ до інформації щодо діяльності органів влади.

Висновки

Вирішення проблем у сфері доступу до публічної інформації супроводжується прийняттям численних нормативно-правових актів та внесенням змін до вже існуючих, однак досі ще не створено дієвого механізму координації і взаємодії між усіма органами державної влади, залученими до здійснення конституційного права на інформацію. Відсутність достатньої системності у правовому регулюванні цієї сфери створює перешкоди для реалізації права людини на доступ до інформації про діяльність органів влади. На даний час не існує окремого закону, що визначає механізм реалізації цього права. Ухвалення закону про забезпечення доступу до інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування дозволило б зняти ці проблеми.

У чинному законодавстві України відсутнє визначення поняття «інформація про діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування», що негативно впливає на захищеність права на доступ до інформації такого роду. У зв'язку з цим пропонується визначити цей термін таким чином: «інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування – інформація, яка отримана/створена відповідними органами самостійно, а також підвідомчими ним організаціями відповідно до повноважень, визначених чинним законодавством».

Нормативне закріплення цього поняття дозволить уникнути зайвих суперечок щодо того, чи належить/не належить та чи інша інформація до категорії інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Дайджест судової практики Верховного Суду у справах про доступ до публічної інформації / Упоряд.: управління забезпечення роботи ВП ВС; управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи / Відпов. за вип.: Секретар ВП ВС д. ю. н., професор, член-кореспондент НАПрН України Уркевич В. Ю. Київ, 2024. 74 с.
2. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
4. Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29 вересня 2016 року №10 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010760-16#Text>.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»: Указ Президента України № 685/2021 від 28 грудня 2021 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>.
6. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.